

SKRBNNA, MARLJIVA SETEV – KLENA, BOGATA ŽETEV

40 LET KUD BELTINCI

MILAN ZRINSKI

Proslava ob slovenskem kulturnem prazniku se je letos razlikovala od ustaljenih programskih oblik. Po dogovoru med vodstvom Občine in KUD-a Beltinci je slednje v skoraj triurnem programu predstavilo rezultate svojega 40-letnega delovanja. Kljub izredni dolžini prireditve bi po izrazih gledalcev v nabito polni dvorani beltinskega kulturnega doma sklepali, da je bilo prijetno, sveže in prav nič utrujajoče.

Program so z odlomki iz repertoarja svoje aktualne kulturne dejavnosti izvedle delujoče sekcije KUD-a Beltinci in gostje: gledališka skupina *Slikepaprijlike*, članska in veteranska folklorna skupina, kvartet Slavček, tamburaški ansambel in glasbene skupine (Marko banda, Mlada beltinška banda, ansambel Danila Lebarja, ki spremlja današnje folklornike), slavnostni nagovor je prispeval župan *Milan Kerman*, predsednica KUD-a Beltinci *Lizika Zadavec* pa je na koncu vsem pobudnikom za ustanovitev in prvim aktivistom društva, rojenega v daljnem letu 1969, podelila izjemno lepo izdelane zahvalne listine, ki sta jih ustvarila dolgoletni član društva, likovnik *Feri Poredoš* in tiskar – domačin *Srečko Kavaš*, vnuk prvega vodje folklorne skupine KUD-a Beltinci. Zahvale so prejeli tudi predstavniki ustanov in društev, ki so najzvesteje stali ob strani slavljencu v njegovi štiridesetletni delovni preteklosti: Občina Beltinci, Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, Območna izpostava Murska Sobota, Krajevna skupnost Beltinci, Prostovoljno gasilsko društvo Beltinci in Osnovna šola Beltinci; njeni zaposleni so bili prek svoje sindikalne organizacije pobudniki in najšte-

Milan Zrinski v klepetu z Milico Šadl. (Foto: Janez Eržen, podelitev priznanj JSKD, Ljubljana, 27. 1. 2010.)

vilnejši delavci v društvu, ki je vse do pridobitve ustreznega kulturnega prostora s svojimi prireditvami redno in brezplačno gostovalo v šolskih prostorih.

Prireditev, izvedeno po zamisli, scenariju in povezovanju Milana Zrinskega, so popestrili likovniki KUD-a Beltinci: Tinč Mertük s priložnostno razstavo karikatur iz zgodovine KUD-a Beltinci, Izidor Zadavec z izvirno scensko zamisljivo portretov ustanoviteljev KUD-a Beltinci, že omenjeni Feri Poredoš, predvsem pa računalničar Danilo Lebar in tehnični realizator Vili Rous, ki sta predstavo opremila z zanimivimi videopredstavitvami iz KUD-ove preteklosti. Vili Rous je med družabnim srečanjem po prireditvi zavrtel še polurni dokumentarni film iz tridesetletne zgodovine beltinske folklorne skupine, največje redne društvene prireditve – folklornega festivala in nekaterih pozabljenih obrti in opravil naših prednikov, ki so ga iz različnih prispevkov zmontirali delavci RTV Slovenija. (Komentar dveh zakonskih parov iz Murske Sobote, ki redno obiskujeta prireditve v Beltincih: »Kaj tako izvirnega lahko naredite le v Beltincih ...«)

Izjemne zasluge za tako zanimivo, dokumentirano in bogato predstavitev dela ambasadorjev beltinske kulturne dejavnosti v minulih 40 letih ima prav gotovo prva predsednica tega društva, upokojena učiteljica **Milica Šadl**, ki je društvo vodila več kot polovico let njegovega obstoja, ga strokovno podpirala in vneto zbirala podatke o njem, jih s filigransko natančnostjo in prefinjenim občutkom za lepo in pregledno oblikovanje lastnoročno zapisovala v *Kroniko KUD-a Beltinci*, v dve unikatni knjigi s po okoli 500 stranmi, ki sta ju izdelala knjigovez – domačin, že pokojni Ivan Kavaš, in njegov sin Srečko in pomenita neprecenljiv dokumentarni zaklad ne le beltinske, ampak tudi širše slovenske kulturne preteklosti. Omenjeno delo je bilo posebej razstavljeno tudi na prireditvi, slikovni in podatkovni odlomki pa so le zrnice tistega, kar vsebuje. Poleg natančnega popisa nastopov KUD-ovih sekcij ali gostovanj drugih pri nas imajo v knjigi posebno mesto vsi minuli festivali, imena vseh nastopajočih in delujočih v društvu v preteklih štirih desetletjih, predstavitev zaslužnih članov in dobitnikov priznanj, pomembnejši dogodki, povezani z društvom, gostovanja pomembnih ljudi z družbene in estradne scene doma in na tujem, statistike, podatki o premoženju

Milica Šadl, dolgoletna predsednica KUD Beltinci, še danes vodi kroniko društva, za svoj prispevek k razvijanju ljubiteljske kulture pa je leta 2010 iz rok mag. Igorja Teršarja, direktorja JSKD, prejela srebrno plaketo JSKD. Iskrene čestitke tudi v imenu uredništva. (Foto: Janez Eržen, podelitev priznanj sklada, Ljubljana, 27. 1. 2010.)

Milica Šadl s člani KUD Beltinci in gosti na podelitvi priznanj. (Foto: Janez Eržen, podelitev priznanj JSKD, Ljubljana, 27. 1. 2010.)

Folklorna skupina Kulturno-umetniškega društva Beltinci na odru v Beltinskem parku. (Foto: Janez Eržen, Le plesat me pelji 2009, 26. 7. 2009.)

društva ... Skratka – Kronika KUD-a Beltinci Milice Šadl je podatkovna baza, iz katere bo črpalo informacije še mnogo rodov. Gotovo je tudi to njeno delo eden izmed razlogov, da je bila nekaj dni pred prireditvijo deležna visokega kulturnega priznanja JSKD – **srebrne plakete za življenjsko delo v kulturi**, za kar ji še enkrat čestitamo in priznavamo, da smo ponosni na to priznanje tudi vsi njeni dolgoletni sodelavci!

Morda še nekaj statističnih podatkov.

Osrednji poudarek dela društva vse do danes ostaja na folklorni dejavnosti. **Folklorna skupina** deluje 72 let, imela je čez 1600 (zapisanih) nastopov, v njenih vrstah pa je sodelovalo okoli 800 članov, včevši tudi osnovnošolsko in predšolsko mladino. V zadnjem času je aktivna veteranska skupina, v okviru plesnih skupin pa je bilo vsa leta izvedenih več prikazov šeg in strokovnih delavnic. Folklorna skupina je za svoje delo poleg Maroltove plakete (posebej le-to tudi Kociper banda in Boris Žalig) prejela evropsko nagrado za ljudsko umetnost (1985), lansko leto pa še red za zasluge iz rok predsednika republike dr. Danila Türka. Številni člani folklorne skupine so prejeli zlate, srebrne in bronaste Maroltove značke in občinska priznanja.

V skoraj tridesetih letih rednega delovanja **pevskih skupin**, ki ga danes predstavlja le še kvartet Slavček, je v Beltincih pelo pet različnih zborovskih zasedb, s katerimi sta največ uspehov na 218 (zabeleženih, bilo pa jih je gotovo polovico več) nastopih dosegla Gustav Gonza in Jože Grlec ml. Oba sta bila dobitnika najvišjih priznanj s področja glasbe, Gallusove značke za dolgoletno dejavnost pa so redno prejeli tudi njuni pevci.

Dramska dejavnost je bila prva leta društva, ko je bila v uporabi še stara kinodvorana, zelo pestra, pozneje se je omejila na pripravljanje proslav in krajših del. S pridobitvijo sodobne kulturne dvorane spet dobiva nov veter v jadra. Vsa leta so na naših odrih gostovali gledališčniki iz drugih okolij, do najnovjših časov večino tega v organizaciji KUD-a Beltinci. Ob tej je vseskozi tekla **likovna in druga razstavna dejavnost**, predvsem po pridobitvi ustreznih razstavnih prostorov v gradu.

Tamburaši so leta 2009 slavili 85 (dokazanih) let svojega obstoja. V tem času so imeli čez 600 registriranih nastopov. V njihovih vrstah, ki jih zadnjih 50 let vodi Mirko Smej, se je

izmenjala stotnja godcev, ki so, poleg vodje z najvišjim Maroltovim priznanjem, nosilci številnih značk za dolgoletno dejavnost.

Od začetkov KUD-a Beltinci so bili v društvu redni **godci** Kocipri in Miško Baranja, od njih so se te umetnosti naučili cimbalist Andi Sobočan in fantje Marko bande, za njimi so prišli mlajši – Mlada, nato še Mala beltinška banda, Srakovi dečki ... Kocipri so z rojakom Vladom Kreslinom ponesli našo glasbeno zupuščino po svetu, njihovi nasledniki – Marko banda – pa so v svojih dvajsetih letih imeli nekaj sto nastopov in posneli dve zgoščenki s prekmurskimi vižami. V festivalskih glasbenih delavnicah in ob nabavi potrebnih inštrumentov je glasbeno izobraževanje pomagalo reševati pereč problem pomanjkanja ustreznih izvajalcev naše ljudske glasbe za potrebe folklorne skupine in samostojnih nastopov.

Posebno mesto v dejavnosti KUD-a Beltinci pa zavzema vsakoletni mednarodni folklorni festival, ki poteka pod geslom **Pesem in ples družita narode**, katerega rojstvo sovpada z obletnico društva. Tudi letos je pozvačin – zaščitni znak te tradicionalne slovenske folklorne prireditve – povabil na srečanje odlične slovenske folklornike in goste iz tujine, med katerimi so bili prav posebno dobrodošli predstavniki zamejskih Slovencev, ki smo jih v Beltincih vedno veseli. Skoraj tri desetletja se odvijajo v večdnevem programu festivala dnevi slovenske folklorne, etnovečeri, glasbene in pevske delavnice, sejmarjenja rokodelcev, razstave in prikazi življenja v preteklosti pa druženja folklornikov, strokovnjakov s tega področja in predvsem tisoči obiskovalcev, tudi iz najbolj oddaljenih koncev sveta. Število slednjih je s prvotnih 400 naraslo na povprečno 15.000 v večdnevih prireditvah. Iz statistike štiridesetih let, ki jo je natanko vodila Milica Šadl, lahko izračunamo zanimive podatke: 200–300 nastopajočih na posameznem festivalu z udeleženci iz najmanj 25 držav sveta, da ne govorimo o »sme-tani slovenske folklorne«, ki smo jo lahko vsa leta spoznavali na odru v enkratnem okolju grajskega parka v Beltincih. Vse organizacijsko in tehnično delo opravljajo člani KUD-a Beltinci že od prve prireditve prostovoljno, poudariti pa je treba, da se tako slovenska strokovna javnost kot tudi lokalna in širša politična oblast vseskozi zavedata pomena prireditve in ji stojita ob strani. Prav gotovo je poleg prepotrebnih finančnih

sredstev za pokritje neizogibnih stroškov najbolj dragocena pomoč strokovnjakov, ki dajejo ustrezno zagotovilo programski kakovosti festivala, izpričana predvsem z ves čas rastočim številom obiskovalcev. To so v prvi vrsti profesor Mirko Ramovš, ki sodeluje pri festivalu že od prvih let, Nežka Lubej, mag. Andrej Košič, profesor Tomaž Rauch, v zadnjih letih pa dr. Bojan Knific, Branka Moškon, Neva Trampuš, Vasko Samec in številni drugi iz vrste poznavalcev slovenskega plesnega izročila. Gotovo je festival »obstal in ostal« ter napredoval tudi ob trdni opori Občine Beltinci in njene krajevne skupnosti, ki poleg JSKD ustrezno podpirata prireditve. Ne dvomimo, da bo tako tudi naprej, saj se je to slavnostno potrdilo tudi ob letošnjem 40. festivalu, ki je potekal od 23. do 26. julija 2010 na stalnem prizorišču pred starim gradom.

K vsemu naštetemu je treba gotovo dodati tudi zasluge številnih domačinov, podpornikov naših prireditev od zunaj, strokovnjakov, ki so nam ob akcijah zmeraj stali ob strani, uradov in ustanov, brez katerih ne bi mogli tako plodno opravljati svojega poslanstva. In hudo narobe bi bilo, če bi jim ob tem jubileju pozabili poslati besedico zahvale, ki sama po sebi morda ne pomeni nič, pa vendarle veliko. *Hvala* torej – v upanju, da bomo uspešno delali naprej!

Morebiti se še spomnimo, da smo prireditve ob obletnici društva začeli prav na dan 40-letnice, to je 9. oktobra 2009, z zasaditvijo treh dreves v parku v Beltincih (po eno za jubileje fol-

klorne skupine, tamburašev in KUD-a Beltinci), s čimer smo dejavnostim društva dodali še eno – skrb za okolje.

V vseh teh letih je društvo poskrbelo za ustrezno predstavitev del različnih literarnih in likovnih ustvarjalcev z našega območja (dr. Vilko Novak, Peter Šraj, dr. Jože Zadavec, Dušan Rešek, Števan Kühar, Vlado Sagadin, Gustav Gonza, Franc Novak) in številnih drugih ustvarjalcev iz širšega slovenskega kulturnega prostora. Raziskati je dalo oblačilno podobo našega kraja (dr. Marija Makarovič) in izdalo več publikacij ob jubilejih svojih skupin in festivalov. V preteklosti je težko priborjena denarna sredstva vlagalo v prepotrebne objekte: odri, adaptacije stare dvorane in šolske jedilnice, knjižnica. Poudariti pa je treba, da so člani delali prostovoljno in za »lastno dušo«, kot pravimo. Če tega ne bi bilo, bi bila današnja društvena kronika vsaj na treh četrtinah strani – prazna.

In če v tem članku, ki ima pač določene omejitve, nisem navedel kakšnih dosežkov in predvsem številnih pomembnih (tudi že preminulih) ljudi, zaslužnih za uspehe društva, naj bo v utehi dejstvo, da so vsi prav natančno in z vsem spoštovanjem zapisani v Miličini *Kroniki KUD-a Beltinci*, od koder jih ne bo nihče izbrisal in kjer bomo našli vso veličino storjenega v polnih barvah.

Vabilo pozvačina – zaščitnega znaka našega društva – ob naših akcijah pa vsekakor velja še naprej: »*Prijte vsi, šteri ste o poplata vekši, pa od kolena menši ...*«

Folklorna skupina Kulturno-umetniškega društva Beltinci na odru v Beltinskem parku. (Foto: Janez Eržen, *Le plesat me pelji* 2010, 25. 7. 2010.)